

НАУКА БЕЗ КОРДОНІВ
МІЖНАРОДНІ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

*VIII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція*

**«ЛІТНІ НАУКОВІ ПІДСУМКИ
2018 РОКУ»**

Тези доповідей

19 червня 2018 р.

Дніпро
2018

УДК 0.82

ББК 94.3

Літні наукові підсумки 2018 року: VIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція: тези доповідей, Дніпро, 19 червня 2018 р. – Дніпро: НБК, 2018 – 56 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на VIII міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Літні наукові підсумки 2018 року». Для науковців, аспірантів, здобувачів, викладачів та студентів вітчизняних та зарубіжних вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ.

Оргкомітет інтернет-конференції не несе відповідальності за матеріали опубліковані в збірнику. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають персональну позицію учасника конференції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Мірошкін О. М., Любимов А. С. Реалізація алгоритмів одновимірного чисельного інтегрування з рівномірною сіткою в блоково-орієнтованій мові моделювання.....	5
--	---

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Шауренко А. В. Соціально-побутові умови життя населення України (кінець 80-х – початок 90-х рр. ХХ ст.).....	12
---	----

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Сторіжко Л. В. Порівняльна характеристика теорії самореалізації Е. Фромма та А. Маслоу.....	17
--	----

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Ласійчук І. Д. Міжнародне співробітництво у врегулюванні військових конфліктів.....	21
--	----

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Наумова М. А. Безробіття в Україні: аналіз та шляхи подолання.....	26
---	----

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Бузовська Ю. Ф. Роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурної комунікації.....	32
Добридень А. В. Національно-патріотичне виховання студентів у закладах вищої педагогічної освіти.....	35

Кравець Н. П. Підручник з української літератури – важливий засіб оволодіння літературною компетентністю учнями з інтелектуальними порушеннями.....	40
Нестеренко М. М. Варіативність початкової освіти як наукова проблема.....	43

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Каретная О. А. Трансформація функціональної структури семьи в современных условиях.....	50
--	----

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

РЕАЛІЗАЦІЯ АЛГОРИТМІВ ОДНОВИМІРНОГО ЧИСЕЛЬНОГО ІНТЕГРУВАННЯ З РІВНОМІРНОЮ СІТКОЮ В БЛОКОВО- ОРІЄНТОВАНІЙ МОВІ МОДЕЛЮВАННЯ

Мірошкін О. М.,

кандидат технічних наук, доцент,

науковий співробітник

Комунікаційно-Інформаційний Центр Університету Ульма

Німеччина

Любимов А. С.,

магістрант кафедри комп'ютерної інженерії

Донецький національний технічний університет

м. Покровськ, Україна

Використання обчислювальної техніки для вирішення задач моделювання в різних галузях науки та техніки разом з розвитком технологій паралельних та розподілених обчислень зумовлюють необхідність вирішення актуальної задачі розробки нових засобів комп'ютерного моделювання. Однією з вимог до таких засобів є дружність до користувача, тобто надання можливості зручного користування програмними засобами на всіх етапах моделювання від створення моделі об'єкту та визначення його параметрів до задання режиму моделювання та відображення проміжних та кінцевого стану моделі об'єкту у вигляді таблиць, графіків, або дво- чи тривимірних зображень об'єкту та процесів, які моделюються. Серед інструментів, використовуваних для опису динамічних систем, виділяють клас блочно-

орієнтованих (БО) мов моделювання, де опис процесів, які відбуваються, можна виконати за допомогою графічних блок-діаграм [1]. Одним з найпопулярніших представників класу БО мов є Simulink від компанії The MathWorks [2]. За умови розпаралелювання обчислювального навантаження під час моделювання між вузлами багатопроцесорного обчислювального кластеру мова йде про паралельну БО мову моделювання. З точки зору розробки такої системи моделювання зацікавленість викликає реалізація алгоритмів чисельного інтегрування, які використовуються при вирішенні систем диференціальних рівнянь різних класів.

З літератури відомі алгоритми чисельного інтегрування з рівномірною та нерівномірною сіткою, одно- та багатокрокові, статистичний метод Монте-Карло тощо. Алгоритм кожного з них може бути реалізований для використання при паралельному моделюванні. Наведена робота ставить на меті розглянути реалізацію алгоритму обчислення інтегралу функції в блочно-орієнтованій мові моделювання.

Розглянемо БО-організацію обчислення інтегралу функції

$$y(x) = x/\sqrt{x^2 + 16} \quad (1)$$

на відрізку $[0; 5]$ за допомогою формул Ньютона-Котеса порядків 0, 1 та 2 (методи прямокутників, трапецій та парабол відповідно [3, с. 171]). Точність обчислення оцінимо за рахунок порівняння з аналітично визначеним значенням інтегралу зазначеної функції:

$$\int_0^5 y(x)dx = \int_0^5 (x/\sqrt{x^2 + 16})dx = \sqrt{x^2 + 16} \Big|_0^5 = \sqrt{41} - 4 = 2,403124237. \quad (2)$$

Узагальнена схема обчислення інтегралу функції за БО принципом містить три блоки: для формування значення незалежної змінної x , для обчислення функції $y(x)$ та для обчислення інтегралу. Для обчислення функції $y(x)$ можна використовувати більшу кількість блоків, наприклад, розподілити обчислення квадрату змінної x , суми, кореня та ділення між різними блоками, але це не вплине на предмет досліджень.

Для виконання системних функцій з керування паралельними обчисленнями та фіксації значень змінної та відповідних значень функції та часткового інтегралу до схеми додано четвертий блок. За умови створення обчислювальних потоків за принципом «один блок – один обчислювальний процес» маємо чотири паралельних процеси, які реалізують процес обчислень, наведений на блок-діаграмі (рис. 1):

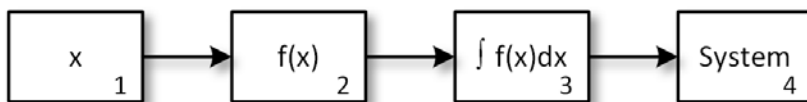

Рис. 1. Блок-діаграма обчислення інтегралу функції

На рис. 1 не відображені зв'язки між блоками x та $f(x)$, які відповідають за передачу значення змінної та відповідного значення функції до службового блоку System.

Блок 1 виконує формування значення змінної

$$x_i = x_0 + i \cdot h, \quad (3)$$

де $i = 0..N$; N – кількість кроків інтегрування; $x_0 = a$; $h = (b - a)/N$; a, b – межі інтервалу інтегрування, $x_0 < x_1 < \dots < x_{N-1} < x_N$; $x_N = b$.

Блок 2 обчислює значення функції $f(x_i)$ на кожному кроці інтегрування.

Блок 3 реалізує один з алгоритмів чисельного інтегрування. При реалізації деяких методів інтегрування блоку 3 бракуватиме лише значення $f(x_i)$ для виконання процесу обчислень. В цьому випадку можлива інша організація обміну даними між блоками задля задоволення вимог алгоритму.

Основна системна функція блоку 4 в загальному випадку полягає у заданні значення змінної системного годинника та формуванні сигналу для припинення процесу моделювання при досягненні визначеної завданням точності рішення або досягненні максимальної тривалості моделювання.

Програмна реалізація алгоритму на обчислювальному кластері здійснена із використанням бібліотеки OpenMPI [4] на рівні розпаралелювання «один блок – один процес». До порівняння увійшли реалізації алгоритмів чисельного обчислення інтегралу за методами лівих, правих та середніх прямокутників, трапецій та парабол (метод Сімпсона). Дослідження спрямоване на визначення впливу особливостей організації паралельних обчислень на швидкість та точність інтегрування. Основні результати експериментів зведено в таблицю 1.

Таблиця 1

Основні результати експериментів визначення інтегралу тестової функції при організації паралельних обчислень (обчислене значення інтегралу та тривалість процесу обчислення у секундах)

Метод	Лівих прямокутників	Середніх прямокутників	Правих прямокутників	Трапецій	Парабол
10^0	1,99685600 0,00539310	2,77772481 0,00784012	2,41107104 0,00373041	2,38729041 0,00377245	2,40314416 0,00945355
10^{-1}	2,36392324 0,00369425	2,44201013 0,00374999	2,40320302 0,00385569	2,40296669 0,00871334	2,40312424 0,00380021
10^{-2}	2,39921832	2,40702701	2,40312503	2,40312266	2,40312424

	0,00496097	0,00520416	0,01001439	0,00775772	0,00516240
10^{-3}	2,40273379 0,01804313	2,40351466 0,01915348	2,40312425 0,02939834	2,40312422 0,01896886	2,40312424 0,01863579
10^{-4}	2,40308519 0,14908171	2,40316328 0,16638768	2,40312424 0,15867426	2,40312424 0,15540548	2,40312424 0,16430549
10^{-5}	2,40312033 1,42885139	2,40312814 1,54727254	2,40312424 1,53843483	2,40312424 1,54362879	2,40312424 1,52487016
10^{-6}	2,40312385 16,4373967 1	2,40312463 17,49187623	2,40312424 17,33286657	2,40312424 18,2136806 3	2,40312424 17,3464451 8

Значення в комірках табл. 1 на перетинах стовпців з методами чисельного інтегрування та строк з розмірами кроку містять значення обчисленого інтегралу та часу обчислення в секундах відповідно. Для порівняння результатів обчислення інтегралу різними наведеними методами пропонується використовувати функцію штрафу

$$Z = \alpha \cdot |S_A - S| + \beta \cdot T, \quad (4)$$

де S_A – аналітичне значення інтегралу, S – обчислене значення інтегралу, T – час обчислення, α та β – штрафні коефіцієнти, $\alpha, \beta \in [0; \infty)$.

Одиницями розмірності штрафних коефіцієнтів є 1 та сек^{-1} відповідно. Формула (4) ставить функцію штрафу в залежність одночасно від часу обчислення та точності результату. Значення коефіцієнтів впливають на вагу складових функції та погоджують їх одиниці розмірності.

На рис. 2 наведено графіки штрафних функцій для проведених обчислень інтегралу за умови $\alpha = \beta = 1$.

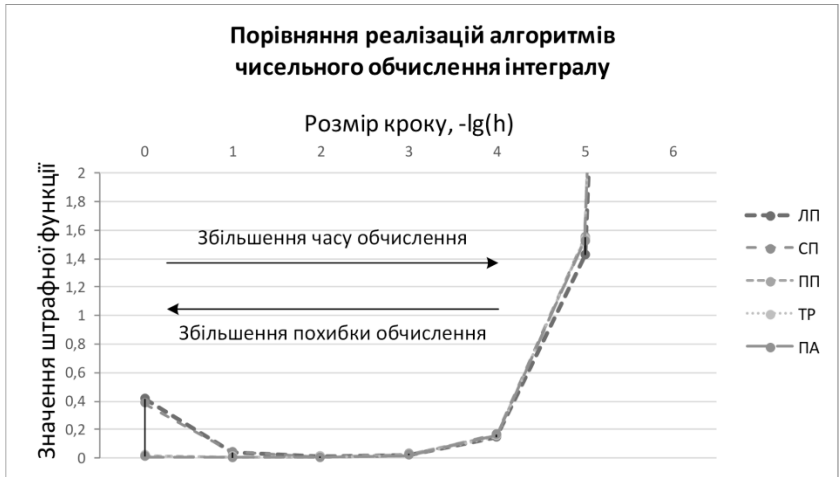

Рис. 2. Графіки штрафних функцій обчислень інтегралу ($\alpha = \beta = 1$) наступними методами: ЛП – лівих прямокутників, СП – середніх прямокутників, ПП – правих прямокутників, ТР – трапецій, ПА – парабол.

Для обчислення інтегралу певної функції логічно використовувати алгоритм, для якого значення функції штрафу задовольняє відношенню

$$Z = \min_M(\min_K(Z_{mk})), \quad (5)$$

де M – кількість методів інтегрування, які розглядаються; K – кількість обчислювальних процесів з різними значеннями кроку інтегрування.

Штрафна функція визначення інтегралу від тестової функції (1) задовольняє умові (5) для методу парабол (Сімпсона) та кроку $h = 0.1$. Абсолютна та відносна похибки обчислення при цьому дорівнюють – $1,57e-09$ та $6,5e-08$ % відповідно.

Проведені дослідження демонструють можливість використання паралельних обчислень при реалізації БО мови моделювання, однак для демонстрації ефекту від розпаралелювання процесу моделювання 10

необхідно використовувати більш складні моделі, які вимагають значно більших обчислювальних ресурсів. Запропонована штрафна функція надає можливість кількісно оцінити процес обчислення інтегралу та порівняти реалізацію різних методів інтегрування.

Література:

1. Block Diagram [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.mathworks.com/discovery/block-diagram.html> (14.06.2018)
2. Simulink. Simulation and Model-Based Design [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.mathworks.com/products/simulink.html> (14.06.2018)
3. Комп'ютерне моделювання систем та процесів. Методи обчислень. Частина 1 : навчальний посібник / Кветний Р. Н., Богач І. В., Бойко О. Р., Софина О. Ю., Шушура О. М.; за заг. ред. Р. Н. Кветного. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 193 с.
4. Open MPI: Open Source High Performance Computing [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.open-mpi.org> (14.06.2018)

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВІ УМОВИ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ (КІНЕЦЬ 80-Х – ПОЧАТОК 90-Х РР. ХХ СТ.)

Шауренко А. В.,

*кандидат історичних наук, старший викладач
кафедри всесвітньої історії та методик навчання*

*Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

м. Умань, Україна

Соціальні відносини є особливою сферою суспільних відносин, які взаємодіють з економічною, політичною та правовою сферами суспільства. Соціальна сфера охоплює також умови формування особистості, тобто умови і стандарти життя соціального індивіда.

Кількісні та якісні потреби людини, їх раціональний склад та інтелектуальний зміст відповідає соціальному розвитку особистості та рівню розвитку держави. Відсутність політичних прав і свобод при певному задоволенні поверхневих матеріальних потреб зумовлює неповноцінне людське існування, що й відбувалося в СРСР. Якість життя на основі об'єктивних оцінок визначається економічними (рівень доходу, сума вкладів, фонд споживання), політичними (активність виборців у громадсько-політичному житті, виборчих процесах, чесність та прозорість виборів), екологічними (стан повітря, забрудненість води), медичними (показник смертності за окремими категоріями), культурними (кількість людей з вищою освітою, науковим ступенем) категоріями [1, с. 63].

За найважливішим показником стану здоров'я населення – середньою тривалістю життя – Радянський Союз у 1990 р. посів 32 місце в

світі. Високою залишалася захворюваність населення, в результаті чого народне господарство через неявку на роботу зазнавало великих втрат. У період застою на розвиток системи охорони здоров'я спрямовувалися залишкові кошти держбюджету. В результаті СРСР посідав третє місце у світі (після Маврикію і Барбадосу) за рівнем дитячої смертності.

В СРСР існувала прихована форма безробіття, яке, за деякими підрахунками, на усіх підприємствах становило не менше 20% працівників. Водночас на деяких підприємств провідних виробничих галузей не вистачало робітників, що свідчило про співіснування безробіття з неефективним використанням робочої сили. В Радянському Союзі на 1990 р. кількість безробітних сягала майже 5 млн. чоловік.

Значне місце у структурі соціального захисту в Україні зі здобуттям незалежності посідала проблема пенсійного забезпечення. Чисельність пенсіонерів становила майже третину населення і через економічну кризу відчувалися труднощі в оплаті та розмірі пенсій. Законодавчо рівень пенсійного забезпечення було визначено достатньо високим: пенсії призначалися залежно від стажу роботи в розмірі 55 – 75% від середнього заробітку. Однак у 1990 р. середня пенсія становила 34,9%, у 1991 р. – 36,1%, а в 1992 р. – 35,3%. Мінімальний розмір пенсії було встановлено на рівні мінімального споживчого бюджету [2, с. 75].

Особлива увага приділялася розв'язанню житлової проблеми. Наприкінці 80-х років, як засвідчив перепис населення 1989 р., який вперше одночасно з одержанням традиційних демографічних відомостей включав цілий комплекс даних щодо житлових умов населення, 88% населення України проживало в окремих квартирах та індивідуальних будинках: у міських поселеннях – 84%, в сільських місцевостях – 95%. Рівень забезпечення житлом у цілому по Україні у кінці 80-х років досяг 18 кв. метрів загальної площі в середньому на одну людину і 12 кв. метрів жилої. Кількість сімей та однаків, які стояли на квартирному обліку

становила 2 млн. 593 тис., або 22,9% від загальної кількості населення. Але командно-адміністративна система залишила одноманітність архітектурного оформлення міст і мікрорайонів, сирість і убогість у будівництві, непристосованість житла для задоволення соціально-побутових умов життя населення [3, с. 71].

До перебудови суспільство підійшло з досить нестійкою соціальною структурою. Її умовно можна було б назвати дворівневою. На верхньому рівні все виглядало чітко та однозначно: вирізнялися дві дружні верстви – робітники й селяни та прошарок інтелігенції. Насправді ж у структурах суспільства відбулися глибинні зрушення. Сформувався могутній панівний прошарок управлінців усіх рангів і сфер – та ж сама бюрократія, що відіграла вирішальну роль у розподілі створених матеріальних і духовних благ. У суспільному житті постав так званий середній клас, який охоплював увесь соціальний механізм. Це працівники торгівлі, сфери обслуговування, пересічні службовці. Також у надрах радянського суспільства сформувався клас нової буржуазії, ядро якої склали діячі тіньової економіки. Ця група людей легалізувалася й активно проникала в політику, прагнучи підпорядкувати політичне життя власним економічним потребам.

У Радянському Союзі завжди гостро стояло продовольче питання. Постійно стверджувалося, що зростання сільськогосподарського виробництва систематично випереджає збільшення кількості населення, однак, насправді, попит на продукти харчування випереджав їх виробництво.

Зростання придбання товарів легкої промисловості супроводжувалося змінами їх структури: в асортименті зростає частка дорогих товарів, населення відчуло нестачу товарів масового вжитку. Випуск дешевих товарів, особливо для дітей, молоді та людей похилого

віку, скорочувався, відповідно не задовольнявся попит населення з середніми та низькими доходами.

Не задовольнявся попит населення на цілий ряд товарів. Зниження реалізації відмічалось відносно таких товарів, як тваринне масло, маргарин, яйця, цукор, фрукти, ягоди і баштанні культури. У структурі товарообігу відображався й ажіотажний попит. Так, реалізація туалетного мила зросла за рік на 53,8%, господарського – на 28,9%, миючих засобів – на 27,3% [4, с. 85]. Однак найбільш несприятливі обставини виникали під час торгівлі імпортними товарами. Надмірні черги, спекуляція посилювалися бюрократизмом та корупцією, спричинюючи зростання сфери тіньової економіки.

З перших днів незалежності в Україні переплелися два різнорідних процеси: здійснювався перехід від статусу залежного регіону до рівня самостійної держави і в той же час руйнувалася стара авторитарна система, утверджувалася нова модель суспільного розвитку із змішаною економікою, політичним плюралізмом.

Цілком очевидним є факт, що рівень споживання матеріальних і духовних благ та сума доходів людей знаходяться у прямо пропорційній залежності. При цьому найнеобхідніші, щоденні потреби відповідно займають перше місце у споживчому кошику. Зі збільшенням доходів зростає асортимент споживання матеріальних і духовних благ суспільства.

Аналізуючи причини соціальних проблем в Україні в першій половині 90-х років ХХ ст., слід назвати такі найголовніші: глибока економічна криза; прорахунки у спробах реформування економіки України, яке довгий час затягувалося; надзвичайно високий рівень інфляції; недостатня розробленість законодавства і нормативної бази з питань соціального захисту населення при переході до ринкової економіки.

Існувало й багато інших об'єктивних і суб'єктивних причин (можливо, й специфіка менталітету значної частини людей, які мали безініціативні, споживацько-утриманські настрої), що негативно впливали на соціальний розвиток України на початку 90-х років.

Література:

1. Барышева А. В. Перестройка: социально-экономические проблемы – М. : Наука, 1991. – 152 с.
2. Дзісяк Я. І. Соціально-економічні процеси в Україні наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття : автореферат – Тернопіль, 2006. – 24 с.
3. Ковпак Л. В. Соціально-побутові умови життя населення України у другій половині ХХ ст. (1945–2000) – К. : Інститут історії України НАНУ, 2003. – 250 с.
4. Омелянович Л. Торгівля при переході до ринкової економіки // Економіка Радянської України. – 1991. – №5. – С. 85-88.

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕОРІЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ Е. ФРОММА ТА А. МАСЛОУ

Сторіжко Л. В.,

доктор філософських наук, професор,

професор кафедри філософії

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

Розкриття творчих можливостей особистості, її самореалізація є однією з найактуальніших проблем психоаналітичної філософії. Для вирішення цього питання в сучасному гуманістичному знанні використовується холістичний підхід, який запропонував американський дослідник А. Маслоу. Продуктивні сили особистості, прояв творчої її природи досліджував також представник гуманістичного психоаналізу Е. Фромм. Цей дослідник відштовхувався від біосоціальної природи особистості, розглядав її розвиток як продукування позитивних рис, як спосіб взаємодії зі світом.

Е. Фромм вважав, що однією з найбільш істотних людських рис є здатність продукувати. Людина не тільки може продукувати, відзначає Е. Фромм, вона повинна продукувати, щоб жити. Тому матеріальне виробництво є найбільш поширеним символом продуктивності. «Продуктивна орієнтація особистості – її фундаментальна властивість, а саме спосіб її ставлення до світу в усіх сферах діяльності» [3, с. 298]. Не посилаючись на К. Маркса, Е. Фромм, солідарний з ним, розглядав основу людського буття як здатність працювати та продукувати, оскільки згідно з

К. Марксом сутність людини виражається у творчій продуктивній праці, оскільки це є вираженням сутнісних сил людини. Ця ідея узгоджується і з теорією З. Фрейда про нормальність, оскільки він вважає, що тільки нормальна особистість здатна до цілепокладальної діяльності, а отже, й до творчої праці та творчої діяльності.

Продуктивність, згідно з Е. Фроммом, – це здатність людини застосовувати свої сили, реалізуючи закладені в ній можливості. Продуктивність означає, що людина відчуває себе певним утіленням своїх сил. Часто продуктивність асоціюють з різними видами творчості. Під продуктивністю не слід розуміти у першу чергу художню творчість. Продуктивність – це ставлення, на яке здатна будь-яка людина, якщо вона не має емоційних та психічних відхилень.

Продуктивність, згідно з Е. Фроммом, є реалізацією людиною її потенційних можливостей, її сил. Поняттю «сила» Е. Фромм приділяє особливу увагу: «сила для» означає здатність, «сила над» – панування, владу. Сила як панування виявляється там, де у наявності паралізація сили як здатності. «Сила над» – це викривлений варіант «сили для». Здатність людини продуктивно використовувати свої сили – це розвиток її особистості, в свою чергу, нездатність дорівнює її загибелі. Силою розуму людина здатна проникати в глибину явищ, розуміти їхню сутність, силою любові людина може подолати будь-які перепони, силою уяви вона може уявити щось не існуюче, планувати та здійснювати задумане. Там же, де людина не може це здійснити, її ставлення до світу поступово перетворюється на бажання домінувати, здійснювати тиск. Ставлення до людей при цьому складається споживацьке, тобто як до речей, як до засобу для досягнення мети. Домінування пов'язане зі смертю, потенція – з життям.

Гуманістичний напрямок, представником якого є А. Маслоу, революційний передусім у пропонуванні позитивного підходу до

людських переживань. Представники цього напрямку намагаються відкрити методи, які дали б змогу зрозуміти особистість іншої людини.

Для сучасної психоаналітичної філософії є актуальними такі положення. По-перше, незадоволеність теоріями, які вважають підґрунтям психіки людини патологію. По-друге, визнання як підстави особистості її позитивних якостей – потенціалу зростання, самовизначення, вибору, перебирання на себе відповідальності. По-третє, переконаність у тому, що не хлібом єдиним живе людина, що вона має вищі потреби, такі, як робота, навчання, любов, творчість. По-четверте, потреба співпереживання та оцінки чужих почуттів, бажань, оцінок замість їх об'єктивації та поверхового переживання. І, нарешті, по-п'яте, істинно гуманістичні цінності – переконаність у тому, що людина здатна поводити себе відповідно до вищого добра, та віра в одвічні цінності, такі, як істина, щастя, любов та краса. Метою вивчення нового напрямку було вивчення функціонування повноцінної, здорової людини [2].

Питання, які поставили Е. Фромм та А. Маслоу, пов'язані з дослідженням творчої природи та можливостей людини залишаються актуальними по сьогодні, оскільки стосуються природи найбільш потаємних і потужних людських потенціалів: «Чи справді ми всі такі, якими можемо бути? Або в нас приховані психологічні можливості, досягнення таких висот та глибин, про які більшість з нас і не мріє, про які знає небагато з нас, реалізувати які дано лише одиницям? Якщо такі здатності існують, то якою є їхня природа, як їх можна розпізнати та реалізувати?» [1, с. 313]. Сьогодні в рамках гуманістичного знання ведуть пошуки для розв'язання цих проблем.

Література:

1. Маслоу А. Мотивация и личность – СПб.: ПИТЕР, 2003. – 351 с.

2. Маслоу А. Новые рубежи человеческой природы. – М.: Смысл, 1999. – 425 с.
3. Фромм Э. Гуманистический психоанализ. – СПб.: Питер, 2002. – 543 с.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ВРЕГУЛЮВАННІ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Ласійчук І. Д.,

студентка юридичного факультету

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

м. Чернівці, Україна

Проблема міжнародного співробітництва є дуже актуальною, оскільки відносини між державами й іншими суб'єктами міжнародного права можуть складатись для різної мети. Але не завжди ці відносини є дружніми. Виникають гострі, кризові ситуації, збройне зіткнення між ворогуючими сторонами із застосуванням військової сили, які передбачають загрозу законним правам та інтересам держав, їхнім громадянам, іншим суб'єктам, загрозу міжнародному миру і безпеці. Тому слід звернути увагу на питання, яке стосується міжнародного співробітництва у врегулюванні військових конфліктів.

Міжнародне право відносить до основних принципів та положень Статуту ООН те, що держави повинні вирішувати міжнародні спори мирними засобами [2].

До кінця XIX століття основну роль у регламентації права збройних конфліктів традиційно грали міжнародні порядки. Міжнародні порядки зберегли певне значення і сьогодні. Проте в даний час основний масив норм права збройних конфліктів складають норми міжнародних договорів. Його формування фактично почалося з другої половини XIX сторіччя. Так, у 1856 році в Парижі була підписана Декларація про

правила ведення морської війни, що скасовувала піратство, вона встановлювала недоторканність нейтральних вантажів і правила морської блокади [4]. У 1864 році була прийнята конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях, що згодом переглядалася в 1906 і 1929 роках. З 1899 року починаються активні процеси кодифікації правил війни. У 1899 році були прийняті Гаазькі конвенції про закони і звичаї сухопутної війни і декларації:

- 1) про заборону бомбардувань із повітряних куль;
- 2) про заборону користуватися артилерійськими снарядами, єдиною метою яких є поширення задушливих і шкідливих газів;
- 3) про заборону застосування куль, що розвертаються або сплющуються в людському тілі.

З метою закріплення результатів переговорів по мирному вирішенню міжнародних спорів держав, міжнародні організації можуть надавати гарантії. Наприклад, гарантії незалежності і територіальної цілісності Кіпру були надані Туреччиною, Грецією і Великобританією (16 серпня 1960р.).

Визнання принципу мирного вирішення міжнародних спорів як принципу міжнародного публічного права було вперше виражено у Паризькому договорі 1928р. Закріплення принципу мирного вирішення міжнародних спорів відобразилися у Статуті ООН. Окрім Статуту принцип фіксується і в інших міжнародно-правових актах. До прикладу, Статут організації американських держав, Декларація про принципи міжнародного права 1970р.

Варто згадати, що у 1925 році був підписаний Женевський протокол про заборону застосування на війні задушливих, отруйних або інших таких газів і ряд інших документів.

У 1929 році була прийнята конвенція про режим військовополонених.

Після закінчення Другої світової війни і з урахуванням її трагічного досвіду були прийняті ряд конвенцій, спрямованих на заборону особливо небезпечних міжнародних злочинів. Так, у 1948 році була підписана конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за нього [3].

1949 рік ознаменувався розробленням і підписанням у Женеві на міжнародній конференції, скликаній 12 серпня з ініціативи Міжнародного комітету Червоного Хреста, цілого ряду міжнародних конвенцій, об'єднаних за назвою «Женевські конвенції про захист жертв війни», що складають нині основний фундамент «Права Женеві»: а) конвенції про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях; б) конвенції про поліпшення долі поранених, хворих і осіб, які потерпіли аварію корабля, із складу збройних сил на морі; в) конвенції про поведіння з військовополоненими; г) конвенції про захист цивільного населення під час війни [1].

Історичне значення Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року полягає в тому, що вони містять у собі численні положення загального характеру, що відбивають найважливіші тенденції розвитку права збройних конфліктів у контексті реалізації положень власне міжнародного гуманітарного права. Без їхнього розуміння неможливо розібратися в сутності підходу світового співтовариства до правового регулювання ведення збройних конфліктів і в даний час [3].

Мирне вирішення міжнародних спорів реалізується трьома основними органами ООН: Радою Безпеки, Генеральною Асамблеєю і Міжнародним Судом [3]. Відповідно до Статуту ООН Рада Безпеки несе головну відповідальність за підтримку міжнародного миру і безпеку та володіє найбільш широкими повноваженнями для мирного вирішення міжнародних спорів. Рада Безпеки вправі вимагати від держав мирного вирішення спорів. Ст. 36, п. 1 Статуту ООН наділяє її повноваженнями

рекомендувати спірним сторонам належну процедуру та методи урегулювання спору. Спори юридичного характеру повинні передаватися в Міжнародний Суд (ст. 36, п. 3). У випадку коли учасники спору не можуть прийти до компромісу, тоді Рада Безпеки на основі ст. 37, 38 Статуту може давати конкретні умови вирішення конфлікту по суті. Рада також може сама розслідувати спірну ситуацію.

Особливістю діяльності Генерального Секретаря є те, що він має право доводити до відома Ради Безпеки будь-які питання, які можуть погрожувати підтримці миру і безпеки, ставити питання про розгляд спору який виник перед Радою Безпеки, а також брати участь в розгляді спору органами ООН, але без рішачого голосу (ст. 97, 99 Статуту ООН).

Міжнародне співробітництво у сфері збройних конфліктів зараз розвивається у таких напрямках: запобігання збройним конфліктам; правове положення у конфлікті держав, що беруть і не беруть у ньому участь; обмеження засобів і методів ведення війни; захист прав людини під час конфліктів; забезпечення відповідальності за порушення норм міжнародного права.

Отже, принцип мирного вирішення міжнародних спорів означає обов'язок держав вирішувати всі виникненні між ними спори і конфлікти виключно мирними способами. При цьому не грає ролі, погрожує спір міжнародному миру і безпеці чи ні. Таким чином, міжнародний спір незалежно від його масштабів, сили і кількості держав, підлягає тільки мирному урегулюванню. При цьому держави залишаються вільними у виборі мирних способів урегулювання спору.

Література:

1. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник / М. О. Баймуратов. – Харків: Одиссей, 2008. – 704 с. – ISBN 978-966-633-773-6

2. Бирюков П. Н. Международное право: учеб. пособие / П. Н. Бирюков. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юристъ, 2000. – 416 с.
3. Тимченко Л. Д. Міжнародне право: підручник / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко. – К. : Знання, 2012. – 631 с.
4. Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право: навч. посіб. / Н. В. Пронюк. – 2-е вид., змін. та допов. – К. : КНТ, 2010. – 344 с.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Наумова М. А.,

кандидат фізико-математичних наук, доцент,

доцент кафедри математики і математичних методів в економіці

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

Однією з форм прояву макроекономічної нестабільності в країні є безробіття, яке виражається в перевищенні пропозиції над попитом на робочу силу, коли економічно активне населення не залучено до економічної діяльності, незважаючи на активний пошук роботи і готовність працювати. Очевидно, що при неповному використанні наявних трудових ресурсів економічна система працює не в повну силу її виробничих потужностей, що є гальмом економічного зростання в країні. Таким чином, безробіття тягне за собою значне скорочення потенційного валового продукту і національного доходу. В подальшому це призводить до зменшення загального споживання, заощаджень та інвестицій, загального збільшення соціального навантаження, нерівномірного розподілу витрат на безробіття між різними групами населення, загального зниження добробуту домашніх господарств, кризи зайнятості молоді, застійного безробіття. Крім того, зростання безробіття викликає погіршення ситуації зі злочинністю, погіршення динаміки зростання суспільного інтересу до праці, втрату кваліфікації працездатних громадян та інші проблеми ринку праці.

Всебічне дослідження функціонування ринку праці є одним з пріоритетних напрямів розвитку економічної науки в Україні та світі.

Різноманітні теоретико-методологічні аспекти безробіття знайшли відображення в працях багатьох вітчизняних вчених, таких як Е. Лібанова, Д. Богиня, В. Онікієнко [1], І. Марченко [2], В. Близнюк [3], Ю. Маршавін [4], Л. Львіч [5], М. Судаков [6] та інших.

В ринковій економіці постійно відбуваються коливання попиту і пропозиції на ринку праці. Люди завжди будуть шукати іншу роботу, щоб покращити своє економічне становище, а підприємства – більш кваліфікованих працівників для того, щоб збільшити свої прибутки. Тобто завжди існує природний рівень безробіття, який пов'язаний з природними причинами і не завжди є недоліком. Але кризові явища останніх років, якими характеризується економіка нашої країни, в тому числі і ринок праці, спричиняють не тільки зростання безробіття, але і його тривалість. Це веде до переходу фрикційного та структурного безробіття до стадії циклічного та довгострокового. Вельми актуальною залишається проблема прихованого безробіття, яке проявляється в вимушених відпустках з частковою оплатою праці, або без збереження оплати, в простої обладнання на підприємствах, в неповному робочому часі.

До основних факторів, що впливають на безробіття, можна віднести наступні: сучасна технологічна модернізація виробничих потужностей та зменшення внаслідок цього необхідної кількості працівників є однією з причин структурного безробіття; недостатній рівень розвитку ринку житла, фінансової системи, сучасної інфраструктури тощо обмежує мобільність робочої сили та можливість її перетікання між регіонами, сферами та галузями господарства; існування локальних ринків праці, на яких діють підприємства-монопсоністи, що може призвести до виникнення застійного безробіття у випадку їх закриття; відсутність взаємодії системи професійної освіти з динамікою попиту на робочу силу, що призводить до невідповідності підготовлених спеціалістів існуючим вакансіям на ринку праці [5]; нераціональна

структура галузевої зайнятості, зростання невідповідності між рівнем підготовки робочої сили та якості нових створюваних робочих місць; завищені вимоги до претендентів на робочі місця зі сторони роботодавців через надмірну пропозицію робочої сили; відсутність мотивації та обмежені можливості працівників до кар'єрного зростання.

Безробіття має низку негативних наслідків, таких, як недовикористання економічного потенціалу суспільства, фізичного та інтелектуального виробничого ресурсу, недовипуск продукції та недоотримання державою доходу, втрата кваліфікації та навичок працівниками при довгостроковому безробітті, зниження рівня життя населення, політична нестабільність в суспільстві, невдоволення владою, зростання криміналу, збільшення психологічної напруженості населення, невпевненість безробітних у завтрашньому дні тощо. До позитивних екстерналій безробіття можна віднести підвищення якісної структури робочої сили, покращення цінності робочого місця, підвищення дисципліни, продуктивності праці, мотивацію до отримання нової професії та покращення міжособистісних відносин у трудовому колективі.

Одним з важливіших завдань суспільства виступає запобігання збільшенню об'ємів довготривалого та латентного безробіття за допомогою трансформації його щонайменше в часткову зайнятість, для чого можна рекомендувати наступні заходи:

- постійний моніторинг ринку праці з застосуванням статистичного аналізу, сучасних методів економіко-математичного моделювання та прогнозування для усунення дисбалансу попиту та пропозиції робочої сили, в тому числі сезонного, довгострокового та циклічного безробіття, оцінка ризиків безробіття, моніторинг та регулювання зовнішніх та внутрішніх міграційних потоків, оцінювання впливу міграції на стан ринку праці;

- удосконалення механізму адміністративного регулювання, розвиток системи соціального партнерства та створення додаткових робочих місць у державному секторі;
- диференціація засобів регулювання ринку праці на макро та мезорівнях для охоплення національного ринку праці в цілому та регіональних ринків, розробка комплексів специфічних засобів для регулюючого впливу на ринки праці кожного окремого регіону з урахуванням їх особливих проблем;
- зміцнення конкуренції і демонополізації ринку, поліпшення фінансових умов розвитку приватного сектору економіки, стимулювання інноваційної активності підприємств;
- створення підприємствами престижних робочих місць для підвищення їх рівня конкурентоспроможності на ринку праці України та у світі з метою залучення висококваліфікованих робітників, в тому числі і іноземних,
- матеріальне та нематеріальне стимулювання працівників, застосування соціальних гарантій та пільг, розвиток репродуктивних програм, що спрямовані на охорону здоров'я матері і дитини, покращення умов праці персоналу з дітьми;
- розвиток на законодавчому рівні державного стимулювання (наприклад, скорочення ставки податків) підприємств, які надають робочі місця певним категоріям населення, таким, як інваліди, молодь після закінчення навчання, внутрішньо переміщені особи, які змінили вид діяльності тощо;
- створення нових та розвиток і удосконалення діяльності існуючих державних центрів, у тому числі державної служби зайнятості, з підвищення кваліфікації та перекваліфікації населення, що бажає підвищити свій рівень конкурентоспроможності на ринку праці, розробка індивідуальних рекомендацій для сприяння працевлаштуванню, особливо для соціально вразливих груп населення, таких, як інваліди, молодь,

внутрішньо переміщені особи тощо, використання сучасних технологічних схем надання соціальних послуг;

- підвищення ефективності та якості програм з перекваліфікації безробітних, створення недержавних організацій з підтримки безробітних, впровадження «інноваційної технології соціально-професійної реабілітації безробітних», надання юридичної допомоги щодо започаткування і ведення бізнесу, страхування від безробіття та вивчення зарубіжних прикладів таких організацій;

- стимулювання розвитку мережі бірж труда та HR компаній, які здійснюють посередницьку діяльність на ринку праці для зниження рівня структурного та фрикційного безробіття, удосконалення системи інформаційного забезпечення ринку праці;

- узгодження функціонування ринку праці і системи освіти для урівноваження попиту і пропозиції праці в різних сегментах ринку, працівників різних кваліфікацій, вікових категорій та статі, адаптація професійної освіти до потреб економіки, гармонізація системи освіти до стандартів ринкової економіки.

Оскільки безробіття є серйозною макроекономічною проблемою та індикатором макроекономічної нестабільності, держава повинна вжити заходів для боротьби з нею. Проте шляхи подолання безробіття безпосередньо залежать від видів безробіття, оскільки вони обумовлені різними причинами. У той же час окремі засади не можуть повністю усунути ризик безробіття та його зростання, це може бути досягнуто лише за умови загального поліпшення економічної ситуації в країні. Тому національна політика боротьби з безробіттям повинна зосереджуватися на довгостроковій перспективі, забезпечуючи не тільки зайнятість населення, а й стабільне економічне зростання.

Література:

1. Онікієнко В. В. Ринок праці та соціальний захист населення України: ретроаналіз, проблеми, шляхи вирішення: [науково-аналітична монографія] / В. В. Онікієнко – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2013. – 456 с.
2. Марченко І. С. Довготривале безробіття в Україні / І. С. Марченко // Демографія та соціальна економіка. – 2013, № 2 (20). – С. 224-233.
3. Близнюк В. В. Український ринок праці: історичні виклики та нові завдання / В. В. Близнюк // Український соціум. – 2016. – № 3 (58). – С. 58-71.
4. Ю. М. Маршавін Економічна ефективність заходів щодо активного сприяння зайнятості зареєстрованих безробітних в умовах тривалої кризи: методологія та інструментарій оцінювання / Ю. М. Маршавін // Ринок праці та зайнятість населення. – 2016, №1. – С. 3-7.
5. Ільч Л. М. Ціннісні орієнтації молоді в освітньо-професійній сфері та шляхи мінімізації ризиків її соціального відторгнення на ринку праці / Л. М. Ільч // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 8. – С. 15-22.
6. Судаков М. В. Випереджальне оцінювання рівня безробіття на основі щомісячного опитування експертів: адаптація досвіду Німеччини / М. В. Судаков // Ринок праці та зайнятість населення. – 2014, №4. – С. 63-64.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Бузовська Ю. Ф.,

*аспірантка кафедри соціальної педагогіки,
психології та педагогічних інновацій*

*Південноукраїнський національний педагогічний
університет ім. К. Д. Ушинського
м. Одеса, Україна*

Україна у XXI ст. є невід'ємною частиною світового інформаційного суспільства, тому наша країна приймає виклики сучасності у всіх сферах суспільно-економічного життя. Глобалізаційні процеси інформатизації суспільства глибоко проникли також у наукову та освітню діяльність країн світу. Вітчизняні заклади вищої освіти не є винятком та не стоять осторонь цих світових тенденцій, а займають активну позицію щодо пошуку, розвитку та вдосконалення інноваційних технологій навчання та підготовки працездатних конкурентоспроможних фахівців. Національна доктрина розвитку освіти в XXI ст. називає інформатизацію освіти одним з стратегічних напрямів її розвитку. У доктрині відзначається пріоритетним впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для вдосконалення навчально-виховної діяльності ефективності, й доступності освіти.

В Україні проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті досліджується такими вченими, як: В. Биков, І. Богданова, А. Вербицький, Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Кадемія, М. Козяр,

О. Кузьмінська, Н. Морзе, О. Співаковський, та ін. Зарубіжні дослідження (Л. Андерсон, Б. Блум, Т. Броснан, М. Волас, М. Волман, А. Кок, Р. Мейджер) останні 20 років показують, що використання студентами ІКТ сприяє виробленню навичок використання електронних пристроїв, кращому засвоєнню знань, розвитку навичок самостійного навчання, збільшенню самостійності, активності та відповідальності в цілому, покращенню успішності на заняттях з різних дисциплін, тощо.

За визначенням М. Кадемії, ІКТ – це «сукупність методів виробничих процесів, програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, збереження, розповсюдження, відображення та використання інформації в інтересах її користувачів» [2, с. 87].

Як зазначають Р. Гуревич, М. Кадемія та М. Козяр, використання ІКТ у системі підготовки фахівців збагатить педагогічну та організаційну діяльність наступними можливостями: «удосконалення методів і технологій відбору і формування змісту освіти; уведення і розвиток нових спеціальних навчальних дисциплін і напрямів навчання, які пов'язані з інформатикою та інформаційними технологіями; внесення змін до навчання більшості традиційних дисциплін, безпосередньо не пов'язаних з інформатикою; організації нових форм взаємодії в процесі навчання і зміни змісту, характеру діяльності педагога і слухача; удосконалення механізмів управління системою загальної середньої освіти» [1, с. 48-49].

Інформаційно-комунікаційні технології відіграють важливу роль у підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування. В ХХІ столітті, в еру високих технологій неможливо уявити собі навчальний процес, відірваний від сучасних електронних технологій навчання та пристроїв, які втілюють найсміливіші ідеї викладачів та курсантів в життя. Вони додають інтерактивності у навчальний процес, забезпечують право всіх людей з усіх куточків світу на освіту та отримання інформації, зокрема для майбутніх судноводіїв, як на заняттях

у закладах освіти, так і в ситуаціях самостійного дистанційного навчання, коли курсанти не мають можливості відвідувати заняття, проходячи плавальну практику або знаходячись у рейсі, тощо. Доступ до навчальних матеріалів, які знаходяться в спеціальних Інтернет сховищах інформації, стає можливим завдяки поширеним інформаційно-комунікаційним технологіям, що активно впроваджуються у всі сфери життя сучасної людини та її оточуючого середовища.

Згідно з освітніми тенденціями сучасності, професійна підготовка майбутніх фахівців передбачає не тільки набуття професійних, а й особливих знань та вмінь. Майбутні судноводії повинні вміти шукати необхідну інформацію щодо міжкультурної комунікації з представниками інших культур, аналізувати, обробляти, засвоювати її в процесі навчання, а також використовувати її надалі у професійному та повсякденному спілкуванні. Майбутні судноводії повинні вміти використовувати електронні ресурси, програмне забезпечення та електронні пристрої для навчання.

При підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурної взаємодії ІКТ можуть використовуватися на етапі введення нового матеріалу, закріплення знань та навичок міжкультурного спілкування, для поточного контролю засвоєння знань, а також для підсумкового оцінювання результатів опанування курсантами пройденого курсу з підготовки до міжкультурної комунікації.

Використання ІКТ у навчанні значно поглибить знання майбутніх судноводіїв з міжкультурного спілкування, полегшить та вдосконалив процес їх підготовки до такої діяльності, процес вироблення навичок міжкультурної взаємодії, відкриє їм нові можливості, методи та засоби навчання, які можна використовувати впродовж всього життя для пошуку нової інформації, її обробки, обміну нею, тощо.

Література:

1. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр ; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. – Львів: Вид-во «СПОЛОМ», – 2012. – 502 с.
2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник / М. Ю. Кадемія. – Львів : «СПОЛОМ», 2009. – 258 с.

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Добридень А. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

Розбудова незалежної Української держави неможлива без оновленої національної освіти, розробки прогресивних технологій, гуманізації, диференціації та інтеграції навчання, науково обґрунтованої системи патріотичного виховання майбутніх громадян ХХІ століття.

Тому, на сучасному етапі становлення правової демократичної держави та інтеграції України до загальноєвропейського співтовариства, дедалі більшої гостроти набуває проблема відтворення у суспільстві духовної, високоморальної особистості – творця власного майбутнього, гуманіста, громадянина – патріота України.

Багатогранні аспекти патріотичного виховання особистості знайшли своє відображення у працях відомих педагогів Х. Алчевської, Г. Ващенка, О. Духновича, А. Макаренка, І. Огієнка, С. Русової, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Я. Чепіги, які велику увагу приділяли вихованню любові до своєї землі, рідної мови, формуванню національної самосвідомості, поваги до історичного минулого, радили прищеплювати молоді високі почуття вірності й відданості Батьківщині, пошани до її трудівників.

На думку відомого педагога Василя Сухомлинського «Патріотизм – це любов до своєї Батьківщини, відданість своєму народу, гордість за свій народ, прагнення захистити його надбання, продовжити примноження його загальнолюдських і національних морально-духовних цінностей» [2, с. 68].

Метою національно-патріотичного виховання є:

- посилення національно-патріотичного виховання студентської молоді;
- готовність до виконання громадянських і конституційних обов'язків;
- успадкування духовних надбань українського народу;
- досягнення високої культури взаємин;
- формування особистісних рис громадянина українського народу.

Завданням національно-патріотичного виховання є:

1. Прищеплення загальнолюдських духовних цінностей.
2. Виховання правової культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки – Герба, Прапора, Гімну України.
3. Відновлення й шанування національної пам'яті.
4. Сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу.
5. Формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації.

6. Формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української держави гордості за минуле та сучасне.
7. Підтримання кращих рис української нації-працелюбності.
8. Прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини.

Національно-патріотичне виховання студентської молоді формується на прикладах історії становлення Української державності, українського козацтва, героїки визвольного руху, досягнень у галузі політики, освіти, науки, культури та спорту.

Так, адміністрацією Уманського державного університету імені Павла Тичини було звернуто увагу на посилення актуалізації та залучення студентів до сучасних форм виховної роботи, з метою формування національно-патріотичної свідомості студентської молоді. Впродовж 2017-2018 навчального року (на прикладі факультету початкової освіти) було організовано і проведено ряд заходів спрямованих на популяризацію національно-патріотичного виховання серед студентів.

Кураторами академічних груп впродовж року проводилися просвітницькі години спілкування, а саме: «Хай у серці кожної людини живе любов до України», «Моя Батьківщина – єдина Україна», «З Україною в серці», «Я живу в Україні», «Мій рідний край», «Патріотизм – нагальна потреба України» тощо.

Виховання патріотизму та національної самосвідомості відбувалося також під час проведення зі студентами дискусій та диспутів на теми: «Чим може пишатися українець?», «Українська мова: за і проти», «Конституція України – основний Закон нашої держави», «Яким є ідеал сучасної молоді людини – громадянина України?», «Де найкраще місце на землі?» [1].

На факультеті початкової освіти діє студентський народний театр драми і комедії (керівник – Алексєєва Наталя Дмитрівна). Театр є дипломантом Міжнародного конкурсу, який проходив у м. Рівне (2006) та дипломантом обласного фестивалю театрального мистецтва, присвяченого 99-й річниці від дня народження О. Корнійчука (Черкаси, 2005) [1].

Постановки вражають своєю яскравістю, своєрідним баченням загальновідомих творів, творчим підходом до втілення авторських задумок. Кожним спектаклем творчий колектив театру дарує глядачам яскраві враження та гарний настрій, адже у акторському виконанні здавалося б знайомі образи оживають зовсім у новому, несподіваному вигляді. Інтриги додає й те, що всі актори – це студенти, які у повсякденному житті конспектують лекції та відповідають на семінарських заняттях, а на сцені перевтілюються і стають невідомими. Саме під час творчої діяльності студентської молоді відроджується народний фольклор та традиції українського народу.

Викладачі та студенти факультету початкової освіти активно співпрацюють з волонтерським центром «До перемоги», морально й матеріально підтримують бійців, які захищають нашу країну в зоні АТО. Колектив факультету систематично організовує збір теплих речей, продуктів харчування, засобів гігієни, коштів, які передають бійцям на схід через волонтерів. З особливою любов'ю студенти пишуть листи в зону військового конфлікту, в яких висловлюють свої щирі слова підтримки та вдячності воїнам за ратний труд. З метою підтримки та допомоги солдатам ми систематично долучаємося до благодійних акцій: «Великодній кошик для солдат», «Мистецтво заради миру!», «Подаруй надію», «Подаруй тепло солдату!», танцювальний марафон – 2018 «Ми українці!» тощо.

Як відомо, однією з основних форм позанавчальної діяльності та виховання студентської молоді є організація та проведення виховних заходів спрямованих на формування національної свідомості та громадсько-політичної активності.

Так, на факультеті початкової освіти впродовж навчального року було проведено патріотичні заходи, а саме: «Україна – країна нескорених!», «А сотню вже зустріли небеса...», «Хоробрі серця», «На струнах Кобзарєвої душі», «Герої не вмирають!». Зазначені заходи поглиблюють у студентів знання про національну історію, розвивають патріотичні почуття, погляди і переконання, формують чітко виражену патріотичну позицію та патріотичний стиль поведінки.

Отже, проаналізований досвід свідчить про, те що на факультеті початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини здійснюється значна робота із патріотичного виховання студентської молоді. Змістом патріотичного виховання є формування особистості зорієнтованої на національні цінності, прагнучої розбудови демократичної, незалежної української держави. Студенти впродовж навчання усвідомлюють свою приналежність до українського народу, проймаються почуттями поваги до національної історії культури, традицій, звичаїв.

Література:

1. Офіційний сайт факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Електронний ресурс : <https://fpo.udpu.edu.ua/>
2. Сухомлинський В. А. Родина в серце. – 2-е изд. – М : Молодая гвардия, 1980. . – 175 с.

ПІДРУЧНИК З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ – ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ОВОЛОДІННЯ ЛІТЕРАТУРНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ УЧНЯМИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Кравець Н. П.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри психокорекційної педагогіки

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова

м. Київ, Україна

На даному етапі функціонування освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями провідна роль належить компетентнісному підходу. Особливостям організації навчання на засадах компетентнісного підходу присвячено роботи як зарубіжних, так і українських вчених (І. Зимня, Дж. Равен, О. Пометун, О. Савченко, В. Мартиненко, А. Хугорський та ін.). Працюючи з літературними творами, учні вчать розмірковувати, висловлювати власну думку з приводу прочитаного, оволодівають уміннями аналізувати, опрацьовувати, оцінювати інформацію та використовувати її у власному житті.

Готуючи підручники з української літератури для учнів 5, 7, 10 класів з інтелектуальними порушеннями, ми керувалися тим, що основні результати навчання літератури будуть спрямовані на опанування учнями літературною компетентністю у процесі читацької діяльності, що передбачає усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її практичного потенціалу й місця серед інших мистецтв; знання сутності обов'язкових для вивчення творів; оволодіння основними літературознавчими поняттями й застосування їх у процесі аналізу та інтерпретації творів; творчий розвиток учнів на основі сформованої

читацької діяльності; створення усних і письмових творів-мініатюр на запропоновану тему; володіння бібліотечно-бібліографічними знаннями й уміннями; сформованість навички читання. Літературна компетентність спрямована на розвиток і корекцію особистісних рис учнів з інтелектуальними порушеннями з метою самореалізації їх у подальшому житті.

За результатами обстеження 893 учнів 7-9 класів нами виявлено, що у 44% респондентів інтелектуальні порушення супроводжуються нервово-психічними відхиленнями. У 56% поряд з інтелектуальними порушеннями наявні соматичні захворювання, що призводять до різноманітних емоційно-поведінкових розладів. Тому, готуючи підручники з української літератури, ми враховували властиві вказаній категорії учнів психічні й соматичні порушення, що заважають на належному рівні оволодівати знаннями й уміннями на уроках української літератури.

Зокрема значні недоліки проявляються в чуттєвому пізнанні, спостерігається уповільнений розвиток сприймання, недоліки уяви, зниження мовленнєвої та мисленнєвої активності, що утруднює розуміння прочитаного. Під впливом афективних станів проявляються негативні емоції, тривожність, гіперактивність із синдромом дефіциту уваги. Недостатньо сформована навичка читання знижує зацікавленість до читання. Досить складним для учнів з інтелектуальними порушеннями є читання з розумінням прочитаного, в процесі якого учень-читач завдяки уявленням має зануритися у створений автором світ, завдяки володінню літературною компетентністю [1, с. 302].

Оволодіння літературною компетентністю як складовою життєвої компетентності відбувається у процесі роботи з текстовими і позатекстовими компонентами підручника, матеріал яких спрямований на формування компетентнісних умінь. Тому текстовий матеріал підручників

дiбрано з урахуванням принципiв доступностi, достатностi, доцiльностi, вiдповiдностi вiковим та психофiзiологiчним особливостям учнiв, оскiльки нiхто для цiєї категорiї учнiв лiтературних творiв не пише. Позатекстовий матерiал охоплює апарат органiзацiї засвоєння (АОЗ), апарат орієнтування та iлюстративний матерiал. Завдяки АОЗ учнi оволодiвають компонентами читацької дiяльностi, яка є складовою лiтературної компетентностi, тому видiлили основнi компоненти читацької дiяльностi: змістовий (засвоєння вiдомих i нових знань, умiнь, навичок), процесуальний (оволодiння способами виконання дiяльностi на рiзних рiвнях складностi), мотивацiйний (формування ставлення до читання художньої i науково-пiзнавальної лiтератури), рефлексивний (висловлення власного ставлення до прочитаного, розумiння його сутностi). У пiдручниках кожен пункт АОЗ спрямований на ознайомлення, корекцiю, формування, уточнення, систематизацiю, закрiплення й повторення вiдповiдних складових лiтературної компетентностi [2, с. 438].

Проте лише словесними засобами неможливо довести до учнiв з iнтелектуальними порушеннями зміст i смисл художнiх творiв, виховати iнтерес до читання лiтератури, що дуже важливо, оскiльки художня лiтература – єдиний вид мистецтва, що формує образне мислення. Iлюстративний матерiал до вмищених у пiдручниках творiв забезпечує єднiсть вiзуального сприймання, активного мислення, мовленнєвої дiяльностi завдяки притаманним iлюстративному матерiалу функцiям: пiзнавально-iнформацiйній, корекцiйній, естетичній, мотивацiйній, керування засвоєнням, цiльовій, контролю й самоконтролю, носiя певної суми знань.

Отже, текстовий i позатекстовий матерiал пiдручникiв з української лiтератури для учнiв з iнтелектуальними порушеннями

спрямований на оволодіння ними літературною компетентністю, чим забезпечується виконання концепції Нової української школи.

Література:

1. Kravets N. P. Correct values of illustrations in literature textbooks for mentally retarded pupils / N. P. Kravets // Trends in der Entwicklung der nationalen und internationalen Wissenschaft: Sammelwerk der wissenschaftlichen artikel. – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2016. S. 302-306. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12561>
2. Kravets N. P. The organizational system for Learning in Literature Students' BOOKS as the Main factor in Upbringing of Students with Learning Disabilities / N. P. Kravets // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2017. S. 437-440.

ВАРІАТИВНІСТЬ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

*Нестеренко М. М.,
аспірантка кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій
Бердянський державний педагогічний університет
м. Бердянськ, Україна*

В умовах соціокультурних трансформацій українського суспільства і перебудови освіти, націленої на підготовку особистості до життя, особливе значення надається розкриттю здібностей кожного учня

саме в початковій школі. Щоб відповідати викликам часу, вона функціонує в умовах постійних змін, які запроваджуються через забезпечення різних шляхів здобуття освіти, модернізацію змісту, створення нового покоління стандартів, різноманіття навчально-методичного забезпечення, організацію комфортного діяльнісного середовища, спрямованість на формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів, як результату їх освіти, впровадження інноваційних навчальних технологій та постійний моніторинг якості. Все це створює ситуацію варіативності.

Мета нашої роботи – дослідити науково-теоретичні засади варіативності початкової освіти.

Означена проблема в загальному контексті ставала предметом наукових пошуків К. Гнезділової, О. Дубасенюк, О. Антонової, Л. Хоружої, В. Кизенка, В. Ковальчук та інших. Варіативність в умовах початкової освіти розглядали Н. Бібік, Я. Гаєвець, О. Казанічер, Л. Коваль, В. Мартиненко, М. Матішак, Т. Мієр, М. Овчиннікова, З. Онишків, О. Онопрієнко, К. Пономарьова, О. Савченко, С. Скорцова, Л. Хоружа, А. Цимбалару тощо.

Варто зазначити, що сучасна система української освіти, та початкової зокрема, передбачає урахування принципу варіативності, що знайшло відображення в основних нормативно-правових документах, зокрема, Законі України «Про освіту» (2017), Концепції Нова українська школа (2017), Державному стандарті початкової освіти (2018) тощо.

Так, у Законі України «Про освіту» варіативність визначена одним із засадничих принципів державної політики, який передбачає створення можливостей для широкого вибору її форм, навчально-виховних закладів, засобів навчання і виховання, які відповідали б запитам особистості; організацію інноваційного середовища, яке б

забезпечувало диференціацію та індивідуалізацію навчально-виховного процесу [2].

Сучасні вчені пояснюють сутність варіативності в протиставленні з інваріантністю (Л. Хоружа) чи нормативністю (О. Дубасенюк), розглядаючи її як умову розвитку особистості шляхом створення вибіркового варіантів індивідуальних освітніх траєкторій, відповідно до потреб і можливостей; урізноманітнення програм, змісту, технологій, форм та методів навчання тощо. Цей принцип забезпечує особистісну спрямованість учня й дає йому можливість певною мірою нівелювати суперечність між єдиними державними вимогами до загальноосвітньої підготовки й власними інтересами, нахилами і потребами. Він спрямований на забезпечення максимально можливого ступеня диференціації та індивідуалізації освіти, тим самим, реалізуючи ідеї особистісно орієнтованого підходу.

Варіативність в освіті забезпечує створення умов для максимальної реалізації особистості, вважає Л. Хоружа, адже дозволяє долати стереотипи, уможливорює творчий підхід, спонукає до самоаналізу, самовдосконалення. Цей принцип функціонує не тільки за рахунок пошуку та використання нових технологій і методів навчальної діяльності, а торкається питання співвідношення колективних і індивідуальних форм в освіті, створення специфічного середовища, в якому відбувається саморозвиток і самовдосконалення учня, адже атмосфера свободи, відповідальності, духовності, поваги цінностей має інноваційний характер, тому створення відповідних умов в освітніх закладах, слугує необхідним середовищем, в якому відбувається розвиток і самовдосконалення особистості. Тому, зазначає вчена, модернізація сучасної освіти без урахування принципу варіативності неможлива [6].

Він може реалізовуватися за рахунок використання авторських програм, альтернативних підручників, посібників з різними методичними

підходами до реалізації змістових ліній, видання до одного предмету методичних посібників і робочих зошитів, стверджує О. Савченко. Варіативність дозволяє зробити уроки більш динамічними, цікавими щодо змісту, так і використання нових для української школи методик [1, с. 10-11].

На думку Т. Мієр, проявом варіативності є інтеграція, адже вона характеризується різноманітним представленням змісту та усвідомленням різних способів її використання в умовах організації сучасної освіти в початковій школі [4, с. 96].

Важливою якістю сучасної початкової школи, вважає Л. Коваль, є не тільки змістова, а й технологічна варіативність, яка надає широкі можливості в організації активної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів, відповідно до актуальних потреб і цілей. Адже щоб кожен урок дав учневі особисте надбання у вигляді компетенції, важливо в повній мірі використовувати можливості навчальних технологій. Це потребує від майбутнього вчителя досконалого володіння досвідом їх застосування [3].

Поняття варіативної компетентності вчителя початкової школи вводить у науковий обіг С. Скворцова, яку трактує як готовність учителя працювати за будь-яким навчально-методичним комплектом; здатність обирати з-поміж них найбільш ефективний для досягнення цілей і завдань навчання певного предмета, визначених Державним стандартом початкової освіти та навчальною програмою [5].

Способи навчальної взаємодії учнів у межах класу, школи суттєво відрізняються, постійно модернізуються з метою досягнення більшого розвивального впливу на учнів. Тому, важливіше значення в організації освітнього процесу, досягненні його високої якості відіграють такі фактори як стан варіативності середовища, у якому навчаються діти, а саме використання варіативних форм організації їх навчально-

пізнавальної діяльності. З огляду на це, варіативність розглядається з позиції різноманіття організаційних форм і методів компетентнісно орієнтованого навчання в початковій школі, а саме: моделювання та проведення нестандартних занять з української мови (К. Пономарьова); методів і прийомів засвоєння змісту літературного матеріалу (О. Мартиненко); видів контрольно-оцінювальної діяльності вчителя початкової школи (О. Онопрієнко) тощо.

На думку А. Цимбалару, ефективність конструювання освітнього простору молодших школярів у межах певної організаційної форми залежить від урахування варіативності індивідуально-психологічних особливостей молодших школярів, а саме – домінуючого каналу сприйняття інформації (аудіального, візуального або кінестетичного), особливостей опрацювання навчальної інформації (аналітичний чи синтетичний), провідного стилю навчальної діяльності (натуралістичний, музично-ритмічний, вербально-лінгвістичний, логіко-математичний, моторно-рухливий), комфортного типу взаємодії (інтровертний, екстравертний) тощо [7, с. 306-307].

На основі вищевикладеного, можна підсумувати, що початкова школа, на сучасному етапі її розвитку, повною мірою функціонує в умовах варіативності. Це відкриває молодшим школярам доступ до якісної початкової освіти, їх батьками – свободу вибору освітнього закладу з певними програмами та умовами, які відповідають інтересам їх дітей (гімназії, ліцеї, коледжі тощо), а педагогам – простір для професійної творчості під час моделювання та проведення уроків.

Як ми бачимо з вищевикладеного, варіативність початкової освіти забезпечує подолання одноманітності змісту, форм і методів, створює сприятливий психологічний комфорт, підвищує її якість тощо, та є необхідною умовою впровадження особистісно-орієнтованого підходу для розвитку вільної та творчої особистості молодшого школяра. з метою

розвитку активної інтелектуальної особистості, яка має достатній рівень культури, володіє знанням основ наук, здатна креативно мислити, проявляти ініціативу, творчо вирішувати життєві завдання тощо.

Широкий спектр шляхів реалізації принципу варіативності в початковій освіті потребує відповідної професійної підготовки майбутніх учителів для ефективного використання ними різноманіття педагогічних засобів і технологій у процесі моделювання та проведення уроків. Для цього студенти повинні знати що таке варіативність початкової освіти, розуміти шляхи застосування цього принципу та вміти ефективно будувати свою професійну діяльність у відповідності з ним. Це стане предметом наших подальших наукових пошуків.

Література:

1. Варіативність організаційних форм компетентісно-орієнтованого навчання у початковій школі : монографія / [О. Я. Савченко, Н. М. Бібік, А. Д. Цимбалару, В. О. Мартиненко, К. І. Пономарьова, О. В. Онопрієнко, Н. П. Листопад], під наук. ред. О. Я. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2016. – 283 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Коваль Л. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку сучасної початкової освіти : технологічний підхід : монографія / Людмила Коваль. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. – 330 с.
4. Мієр Т. І. Дидактичні засади організації навчально-дослідницької діяльності молодших школярів : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 / Мієр Тетяна Іванівна. – К., 2017. – 594 с.
5. Скворцова С. О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до навчання молодших школярів розв'язувати сюжетні математичні задачі :

монографія / С. О. Скворцова, Я. С. Гаєвць. – Х. : Ранок-НТ, 2013. – 332 с.

6. Хоружа Л. Інваріантність та варіативність професійної діяльності викладача вищої школи в епоху змін / Л. Л. Хоружа / Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів : акмеологічні аспекти : монографія / керівн. авт. кол. Н. В. Гузій. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 516 с.

7. Цимбалару А. Д. Педагогічне проектування освітнього простору в школі I ступеня: теорія і практика : монографія / Анжеліка Дмитрівна Цимбалару. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 692 с.

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

ТРАНСФОРМАЦИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ СЕМЬИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Каретная О. А.,

*кандидат политических наук, доцент,
доцент кафедры социологии и психологии*

Национальный университет

«Одесская юридическая академия»

г. Одесса, Украина

Институт семьи является одним из самых устойчивых институтов в социальном пространстве, он традиционно компенсировал последствия общественных кризисов, но надеяться на то, что нравственный потенциал семьи сегодня сможет полностью смягчить воздействие негативных общественных явлений, нельзя. Социальная нагрузка на данный институт общества в последнее время очень возросла. В современных условиях происходят изменения всех сфер семейной жизни: меняются внутренние связи между членами семьи, ценностные ориентации и жизненные приоритеты. Не стоит переоценивать духовный потенциал семьи, так как со временем он исчерпывает свои ресурсы.

Сегодня все большую актуальность приобретают исследования процесса трансформации функциональной структуры семьи, отражающие динамику семейных изменений на разных этапах развития общества.

Еще в начале XX века П. Сорокин обращал внимание на возникающую проблему кризиса семьи и высказал мнение, что индустриально урбанистическая цивилизация негативно влияет на

институт семьи, что соответственно приводит к свертыванию его социокультурных функций [3].

Функции семьи, своими корнями уходят глубоко в историю, и с течением времени меняются, одни функции полностью утрачиваются, им на смену приходят другие, более подходящие в новых социальных условиях. Ряд исследователей социологии семьи А. И. Антонов, А. Г. Волков, Н. С. Мацковська, А. Харчев и др. выделяют различные критерии классификаций функций семьи. Если в традиционной модели семьи доминировали, например такие основные функции, как хозяйственно – экономическая, воспитательная, и т. д., то современная модель семьи характеризуется эмоционально-психологической, рекреационной и сексуально гедонистической функциями, которые в некоторой степени снижают значимость репродуктивной. Также с изменением общества совсем недавно получили распространение и новые функции фелицитологичная, экзистенциальная (функция содержание детей), и функция безопасности.

Для современной семьи наиболее «молодой» функцией можно считать фелицитологическую. Л. А. Нижегородова и Н. Н. Посысоев отмечают, что данная функция играет большую роль в жизни семьи. В переводе с латинского языка «фелиция» означает счастье. Данная функция отвечает за создание условий для получения семейного счастья. В понятие данной функции члены семьи могут вкладывать разный смысл для одних это взаимопонимание и поддержка со стороны близких людей, для других – материальный достаток. Данная функция должна быть выделена не только научно, но и на индивидуально-психологическом уровне, отмечает Л. А. Нижегородова, так как ее необходимо осознать и целенаправленно реализовывать в каждой семье.

Принимая во внимание позицию Л. А. Нижегородовой, следует учитывать, что выполнение этой функции возможно только в

благополучной полноценной семье. Собственно, именно к такому типу брачно-семейных отношений должна стремиться каждая семья.

Что касается функции обеспечения безопасности, то она подразумевает охрану биологического и социального бытия членов семьи, защиту от физических и психологических опасностей, поступающих от окружающего мира. Данная функция в настоящее время в большей степени реализуется учреждениями здравоохранения и государством, чем членами семьи. Это можно объяснить незначительным вниманием, которое исследователи уделяют при рассмотрении данной функции.

Следующая функция – экзистенциальная, то есть функция удержания детей. Впервые эту функцию научно обосновал А. Г. Харчев, классифицируя все функции семьи как специфические и неспецифические. Экзистенциальная функция, по мнению исследователя, относится к первой группе и является неизменной на всех этапах развития общества. Многие современные ученые не выделяют эту функцию и часто рассматривают ее совместно с экономической составляющей семьи.

Демократизация взаимоотношений в семье повлияла не только на экономические, но и на социально-ролевые отношения между супругами. Характерной особенностью этого явления становится размывание понятия «глава семьи». Если при традиционной модели семьи муж был кормильцем, а жена – хранительницей очага, то в настоящее время женщины становятся все более социально активными в профессиональной сфере, меньше времени уделяя домашнему хозяйству.

Современная модель семьи базируется на принципах равноправия её членов, и на этой почве конфликт социальных ролей неизбежен. Следствием такой трансформации является феминизация мужского и маскулинизация женского населения. Мотивы самореализации в области выбранной профессии и работы конкурируют со стремлением женщины

по отношению к семейной жизни, что увеличивает роль экономической функции и снижает значимость репродуктивной [4].

Следующая функция, которую мы рассмотрим – рекреационная функция семьи. В ее обязанности входит обеспечение надлежащего отдыха. Каждый человек, приходя домой, должен чувствовать себя абсолютно защищенным от любого влияния внешнего мира. При этом не имеет значения ни статус, ни социальное положение. Рекреационная функция семьи обладает особым терапевтическим действием. Исследователи отмечают, что за последние десятилетия структура отдыха и досуга значительно изменилась. Прогулки в парках, выезды на выходные за город, пикники, заменили на развлекательные центры, театры и кинотеатры, а также социальные сети [2, с. 15]. Эмоционально-психологическая функция приобретает для современной семьи первостепенное значение, поскольку:

- 1) в семье индивид получает помощь и поддержку, в ней устраняется перманентный дискомфорт, порождаемый чрезмерно высоким ритмом жизни;
- 2) в общении между членами семьи достигается эмоциональное удовлетворение каждый человек вправе рассчитывать на взаимопонимание, чувство любви и тепла близких ему людей. Отсутствие такого рода положительных эмоций в детские годы не может быть в полной мере восполнено в зрелом возрасте;
- 3) совместное проведение досуга усиливает взаимную заинтересованность друг в друге, способствует повышению сплоченности малой семейной группы. Благодаря действию указанной функции в значительной степени создаются благоприятные условия для реализации всех остальных целей, преследуемых семьей. Доказано, что одинокие люди в большей степени склонны к психическим и другим расстройствам, у них низкая способность к сопротивлению разного рода невзгодам, малая

продолжительность жизни. Бедная, но счастливая семья, между членами которой поддерживаются теплые отношения, и царит взаимопонимание, оказывается социально более функциональной, чем семья материально благополучная, но отягощенная недоверием и внутренними конфликтами [1, с. 162].

Сексуально-гедонистическая функция заключается в удовлетворении сексуально-эротических потребностей. Реализуя данную функцию, семья, с одной стороны, удовлетворяет важнейшие природные, биологические потребности человека (прежде всего, в самосохранении и продолжения рода). С другой стороны, позволяет человеку достигать определенных целей в общении, в личностном и духовном росте. Наиболее важной особенностью семейных функций является их комплексность, основанная на взаимодействии членов семьи. Каждая потребность удовлетворяется семьей, но может быть реализована и без ее участия. Однако только в семье эти потребности могут быть удовлетворены комплексно, следовательно, и оптимально. В других случаях их надо распределять между различными людьми и социальными институтами.

Таким образом, можно сделать вывод, что современная семья как социальный институт переживает переходный период. По мере того, как некоторые старые функции семьи отмирают или приобретают подчиненное значение, все большую ценность, у семейных пар, приобретают психологическая близость, интимность, что повышает автономию и значимость каждого отдельного члена семьи, параллельно повышает индивидуальность в избирательности брака.

Литература:

1. Головатый Н. Ф. Социология молодежи / Н. Ф. Головатый – К. : Академія, 1999. – 264 с.

2. Головаха Е. И. Жизненная перспектива и ценностные ориентации личности / Е. И. Головаха // Психология личности в трудах отечественных психологов. – СПб.: Питер, 2000. – С. 256-269
3. Сорокин П. А. Главные тенденции нашего времени / П. А. Сорокин : [пер. с англ., вступ. ст. Т. С. Васильевой]. – Москва : Институт социологии РАН, 1993. – 195 с.
4. Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України: кол. моногр. / Балакірева О. М., Геєць В. М., Сіденко В. Р. та ін.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2014. – 340 с.

*VIII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція*

**«ЛІТНІ НАУКОВІ ПІДСУМКИ
2018 РОКУ»**

Тези доповідей